

Boş zaman, rekreasyon ve turizm ilişkisi

Boş zaman, rekreasyon ve turizm:
Tanımlar ve bağlantılar

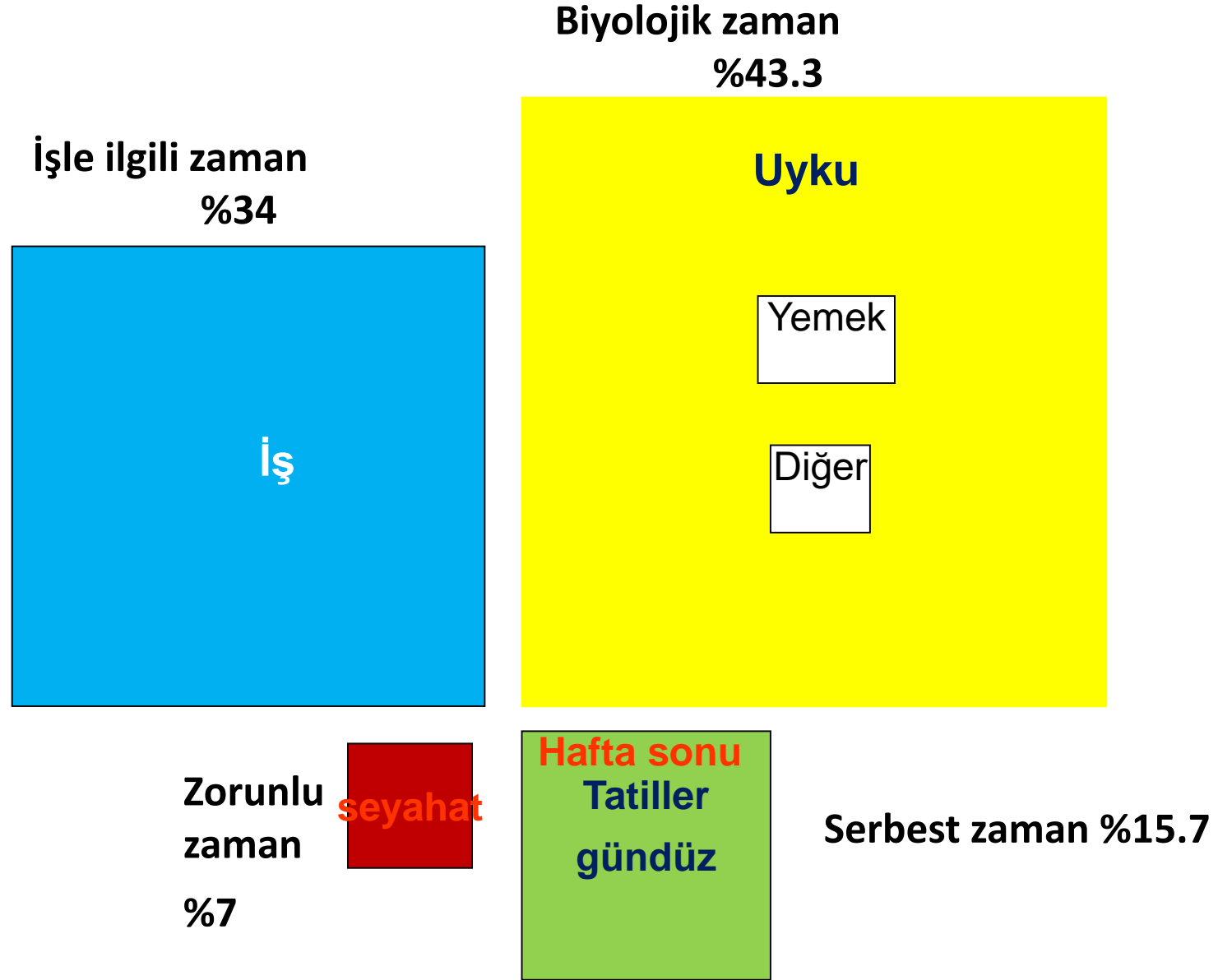
Boş zaman, rekreasyon ve turizm

Boş zaman ve turizm çok yakından bağlantılıdır. Bu nedenle bu iki kavramı tanımlamak gerekmektedir. Ancak bu tanımları yapmak gözüktüğünden daha zordur. Çünkü her iki kavram için yapılmış pek çok tanım bulunmaktadır.

İlk olarak “boş zaman” a bakıldığında, birbiriyle çekişme halinde olan üç tanım dikkati çeker. Bunlar zaman, aktivite ve deneyimi temel almaktadır. Günümüz çağdaş insanının çok fazla bağlandığını gördüğümüz zaman nedir? *Zaman, hayattır ve zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmek anlamını taşımaktadır.*

Boş zaman, çalışmak, yemek ve uyku gibi biyolojik ihtiyaçlar veya iş için seyahat etmek gibi bağlantılarla birlikte fonksiyonel olarak mecbur olunan zamanla yanyana konulmaktadır. Kalan zaman **serbest zaman** (free time) olarak düşünülmekte ve **boş zaman** (leisure) ile eş tutulmaktadır. Araştırmalar göstermektedir ki, Avrupa Birliği ülkelerinde bir bireyin zamanının ortalama olarak %15.7’si serbest zamandır.

Avrupa Birliği Ülkelerinde Bireylerin Zaman Kullanımı



Kaynak:WTO,1983

Serbest zaman (Boş zaman)

Serbest zaman (Boş zaman)

Boş zaman, boş zaman aktivitelerinin gerçekleştirildiği süreçtir. Boş zaman süresinde gerçekleştirilen aktiviteler rekreasyonun tanımı ile kısmen aynıdır. Çünkü boş zaman ve bu zaman sürecinde yapılan aktiviteler farklı kişiler tarafından farklı bir şekilde algılanır. Örneğin bahçe işleri veya evdeki tamiratları kişinin kendi kendine yapması, kimi bireyler tarafından boş zamanda yapılan aktiviteler olarak algılanırken, kimileri için bu bir zorunluluk olarak algılanır. Burada önemli olan, aktivitelerin bireyler tarafından nasıl algılandığıdır. Çünkü boş zaman zevk alma, refah ve bireysel tatminle bağlantılıdır. Boş zaman zamanın nasıl kullanıldığı ile belirlenir, zamanın kendisi ile değil.

Serbest zaman (Boş zaman)

Bu, aktivitenin anlamıyla ayırt edilir, şekliyle değil. Bazıları için yürüyüş yapmak önemli bir boş zaman aktivitesi iken, diğerleri bundan nefret edebilir. Bu yaklaşım, boş zaman aktivitelerinin özgürce yapılabilen ve bireysel tatmine yer veren aktiviteler olduğunu vurgulamaktadır.

Rekreasyon

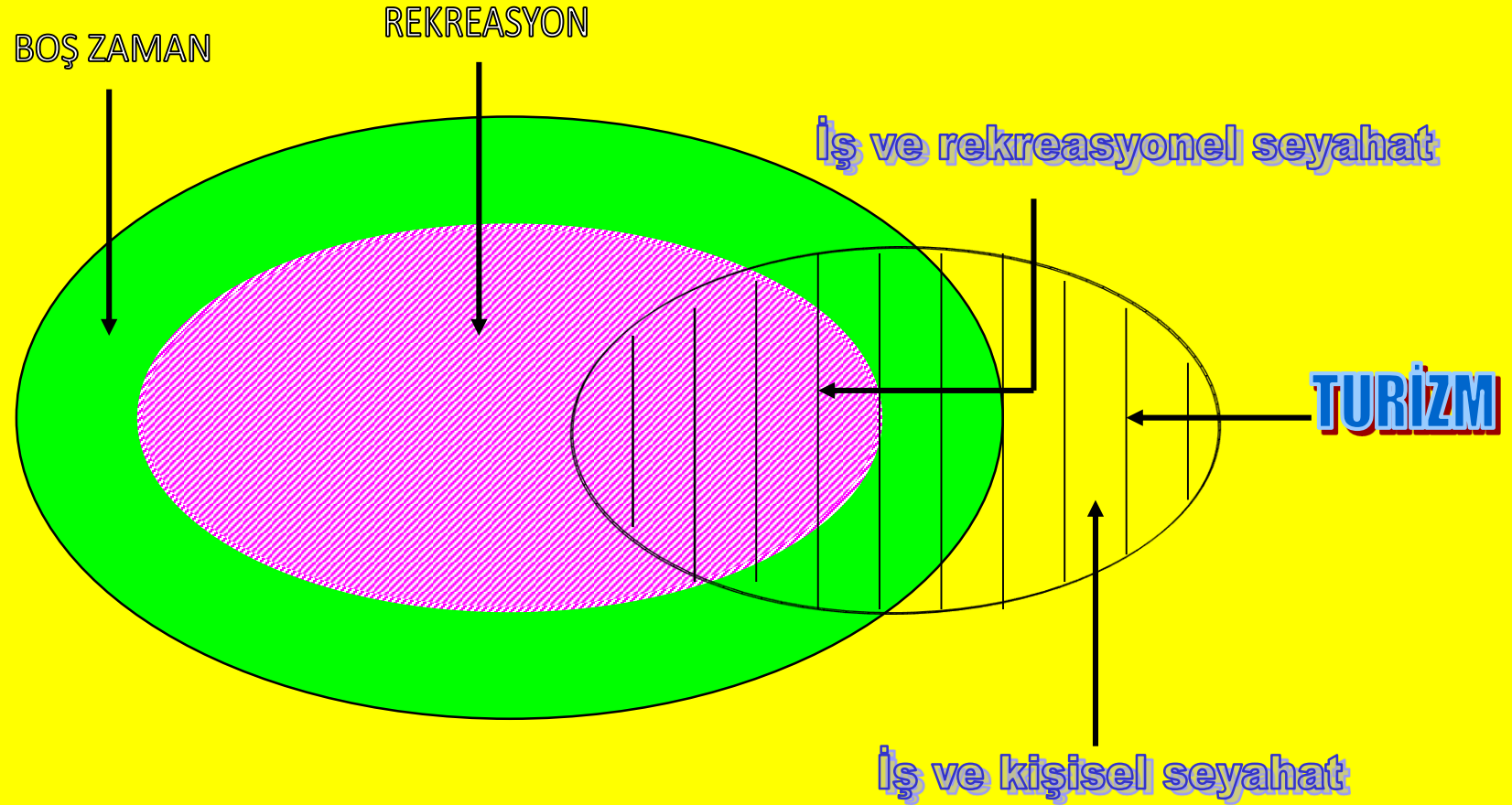
Günümüz dünyasında en önemli faaliyetlerden birisi haline gelen turizm pek çok faktörün karşılıklı etkileşimi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu faktörlere geçmeden önce turizmi meydana getiren seyahat olgusunun , çok geniş kapsamlı bir faaliyetler çeşitliliği oluşturan rekreasyonun bir yönü olduğunu belirtmek gerekir.

Rekreasyon, çok kısaca, insanların “varoluş (uyuma-yeme-içme vb.) ve geçim (çalışma, işe gidiş-geliş, çocuklar için okul, kadınlar için ev işleri vb.) için gerekli olanın dışındaki tüm zamanlar” olarak tanımlanan boş zamanlarında yaptıkları aktiviteleri ifade eden bir kavramdır.

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince recreatio sözcüğünden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise, bireylerin ya da toplumsal kümelerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır.

Rekreasyonun, yeniden yaratma anlamındaki klasik yaklaşımına göre; rekreasyon , kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerinden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlanmaktadır.

Boş zaman, rekreasyon ve turizm arasındaki ilişki



Kaynak: Murphy, 1985'ten sonra Williams, 1998.

Rekreasyon

Bu tanıma göre insan, normal işi dışında ve farklı bir ortam içerisinde boş zamanını isteyerek katıldığı etkinliklerle değerlendirmek suretiyle, bu etkinliklerden kazandığı davranışlarla yenilenmektedir. İnsan yaşamında süregelen tekdüzelik ve rutin bir çalışma ortamının oluşturacağı sıkıntı, genellikle rekreatif faaliyetlerle bir değişim, yenileşme ve ilginçlik meydana getirilerek giderilebilmektedir. İnsanların günümüzde giderek komplikeleşen yaşamları içinde bu bir anlamda zorunluluk olarak görülmektedir. Gerek rekreasyona duyulan gereksinim gerekse bu gereksinimin giderilmesi için yaratılan kolaylıklar endüstrileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı sonuçlardır.

Rekreasyon tam anlamıyla tanımlanamasa da turizm ve rekreasyon coğrafyasındaki en temel kavramdır.

Rekreasyon

İçinde bulunduğumuz geçtiğimiz yüzyıl boyunca araştırmacılar ve filozoflar birbiri ardına tanımlar ileri sürerek “rekreasyon”u açıklamaya çalışmışlarsa da, hiç birisi geniş bir kabul görmemiştir. Bununla birlikte, uygulamada “rekreasyon” gözle görülebilir çok çeşitli arazi kullanılış şekillerini ve yine çok sayıda belirli faaliyet gruplarını ifade etmektedir.

Rekreasyon dar anlamda da alınmamalıdır. “Turizm”, “boş zaman”, “spor”, “oyun” ve bir ölçüde de “kültür” ile içiçe geçmiştir. Bu nedenle rekreasyon bir çok şekli olan tek bir olgu da değildir. Farklı lokasyonlarda farklı doyumlar sağlayan farklı katılımcıların her biri farklı kaynakların kullanımına talep gösterdiği onbinlerce farklı olgudur. Rekreasyon kaynaklarını ve kullanımlarını adlandırmak, tasvir etmek ve sınıflandırmak hem çok karmaşık ve güçtür hem de önemlidir.

Rekreasyon

Rekreasyonda coğrafi farklılıklar önem taşır. Donmuş bir dağ gölü de tropikal bir plaj da rekreasyon kaynağı olabildiği gibi, hava kirliliğinin bulunmadığı dağlık alanlar kadar hava kirliliğinin yüksek düzeyde olduğu ama çok çeşitli çekiciliklere sahip bazı büyük şehirler de eşit derecede arzulanan mekanlar olabilmektedir. İnsanlar doğal ortamların sessizliğini istedikleri kadar, kalabalıkları ya da arkadaş gruplarını da ararlar. Yani, insanın kendisini “*tazeleme*”si bunu gerçekleştireceği ortam ile sıkı sıkıya ilişkilidir.

Rekreasyon faaliyetlerinin özellikleri

Rekreasyonun sınıflandırılması

Evde yapılan rekreatif etkinlikler

- Müzik dinlemek
- TV veya video izlemek
- Radyo dinlemek
- Okumak
- Bahçe işleri yapmak
- Oyun oynamak
- Egzersiz
- Hobiler

Ev dışında yapılan rekreatif etkinlikler

- Sportif etkinliklere katılım
- Eğlenceli aktiviteleri izlemek
- Hobiler
- Çeşitli alanları ziyaret
- Bir şeyler yemek içmek

Seyahat ve turizm

- Herhangi bir yere seyahat
- Bir yerde konaklamak
- Rekreasyon

Rekreasyonun sınıflandırılması

Amaçlarına göre	Çeşitli kriterlere göre	Özel işlevlerine göre
Dinlenmek; bedenen ve ruhen tamamen dinlenmek	Yaşa göre; genç, yetişkin vb.	Ticari rekreasyon; katılımın para ile olduğu aktiviteler
Kültürel; tarihi eser ve müze ziyareti	Katılım sayısına göre; bireysel, grup veya aile	Sosyal rekreasyon; insanların biraraya gelerek yaptıkları aktiviteler
Toplumsal; toplumsal ilişkiler kurmak	Zamana göre; yaz, kış, günlük veya haftalık vb.	Uluslararası rekreasyon; uluslararası etkinliklere katılmak
Sportif; seyirci veya aktif spor yaparak	Mekana göre; açık veya kapalı	Estetik rekreasyonu; sanat olaylarını izlemek veya ünlü müzik yapıtlarını dinlemek
Turizm; başka mekanlara seyahat etmek	Sosyolojik içeriğine göre; lüks veya geleneksel	Fiziksel rekreasyon; sportif aktiviteler
Sanatsal; sanatın bazı dallarını yapmak veya ilgilenmek		Orman rekreasyonu; piknik, balık avlama veya trekking

Rekreasyon etkinliklerinin sınıflandırılması



Rekreasyon faaliyetlerinin özellikleri

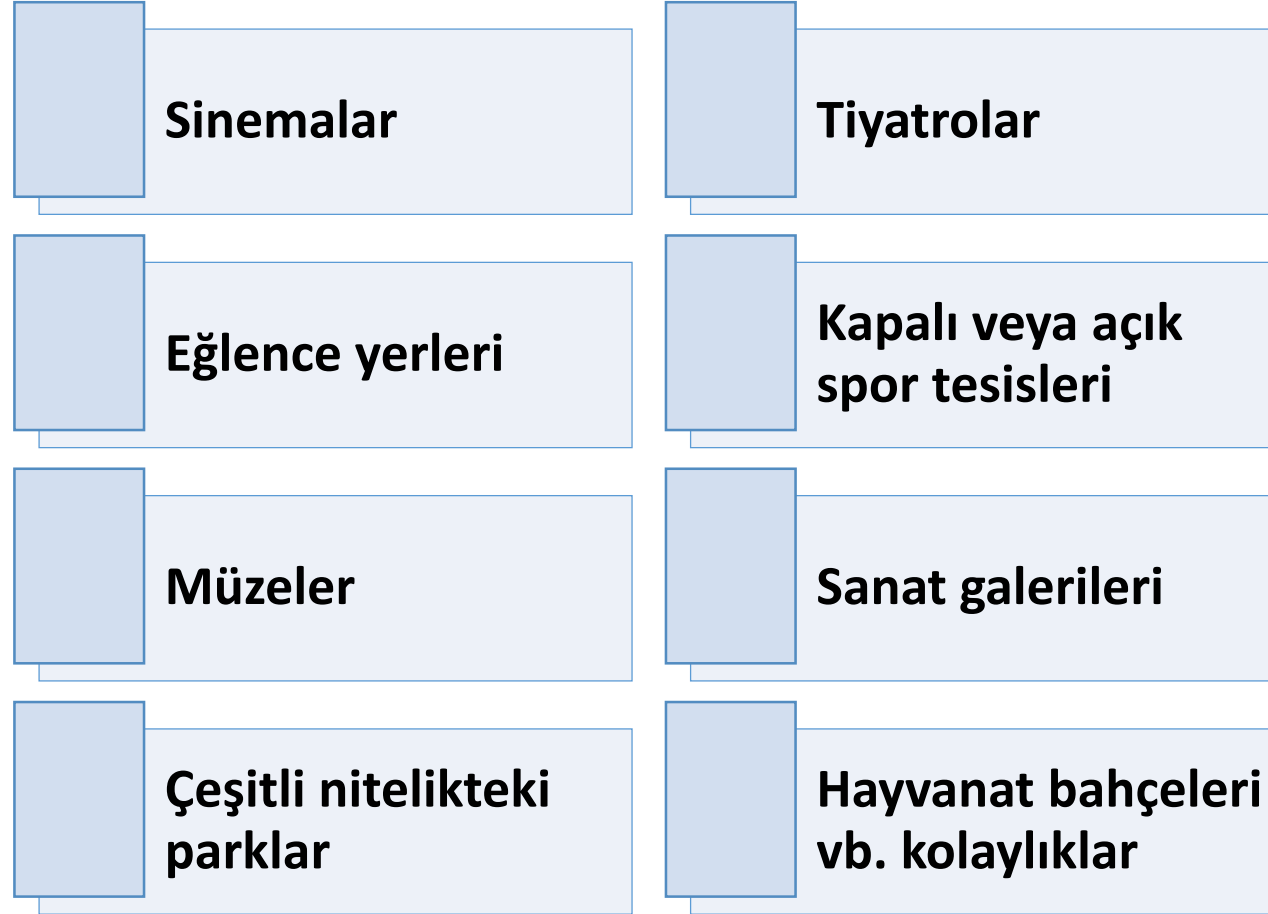
Ancak, hemen belirtmek gerekir ki günümüzde artık açık havada yapılabilen pek çok rekreasyon faaliyeti, kapalı mekanlarda da sürdürülebildiği gibi, daha önce kapalı mekanda yapılan pek çok faaliyet de artık açık mekanlara taşınmıştır. Örneğin futbol, tenis, buz pateni vb. faaliyetler kapalı mekanlarda da aynı ilgiyi çekmekte, senfoni orkestrası konserleri açık havada bile verilebilmektedir. Dolayısıyla, rekreasyon faaliyetleri arasında mekansal açıdan kesin bir ayırım yapmak gittikçe güçleşmektedir.

Kentsel alanlar ve rekreasyon

Kentsel alanlar ve rekreasyon

Kentlerde yer alan rekreasyon faaliyetleri, kısa süreli boş zamanlarda ve insanların kendi yakın çevrelerinde bulabilecekleri faaliyetlerdir. Bunların lokasyonları, tıpkı perakende ticaret faaliyetlerinde olduğu gibi, müşterilerinin konut ya da işyerlerine yakın olmayı gerektirir. Kentsel rekreasyon alanlarının eğlenme ve kültürel faaliyetlerle içiçe olan ve kapalı mekanlarda gerçekleştirilenleri, özellikle ülkelerin gelişmişlik dereceleriyle orantılı olarak “büyük iş yatırımları” halinde örgütlenmekte ve şehrin belirli bir kesim ya da kesimlerinde toplanma eğilimine girmektedir. Örneğin İstanbul’un Beyoğlu, Londra’nın West End semtleri gibi, hemen her büyük şehrin eğlence kolaylıklarının toplandığı en az bir semti bulunur. Bir tür “eğlendirme ticareti” olan bu faaliyetler, her ülkenin ekonomik düzeyine ve şehrin büyüklüğüne göre değişen ölçek ve çeşitliliktedir.

Kentsel rekreasyonda mekansal seçenekler



Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyonun Özellikleri

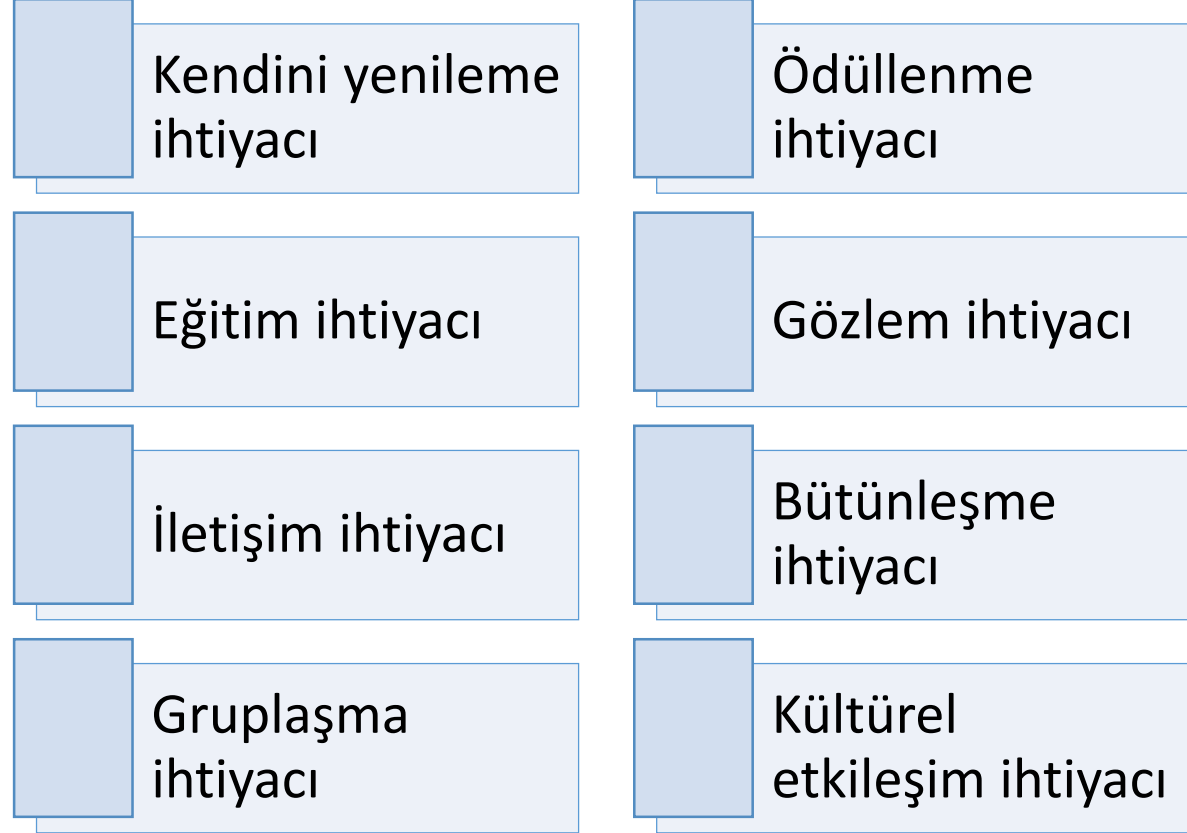
- Rekreasyon boş zamanda yapılır.
- Rekreasyon bir etkinliđi gerektirir.
- Rekreasyon etkinlikleri, rekreasyonistler tarafından üstlenilir.
- Rekreasyon çok çeşitli etkinlikleri içerir.
- Rekreasyon etkinliklerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Etkinliklere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Her yaştaki ve cinsteki insanların etkinliklere katılımına olanak verir.
- Rekreasyon etkinliklerinde “inisiyatif” kişinin kendisine bırakılmalıdır.
- Rekreasyonel etkinlikler, her türlü açık ya da kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim koşullarında uygulanabilmektedir.
- Özgürlük hissi verir.
- Rekreasyon haz ve neşe sağlayan bir etkinliklidir.

Rekreasyonun Özellikleri

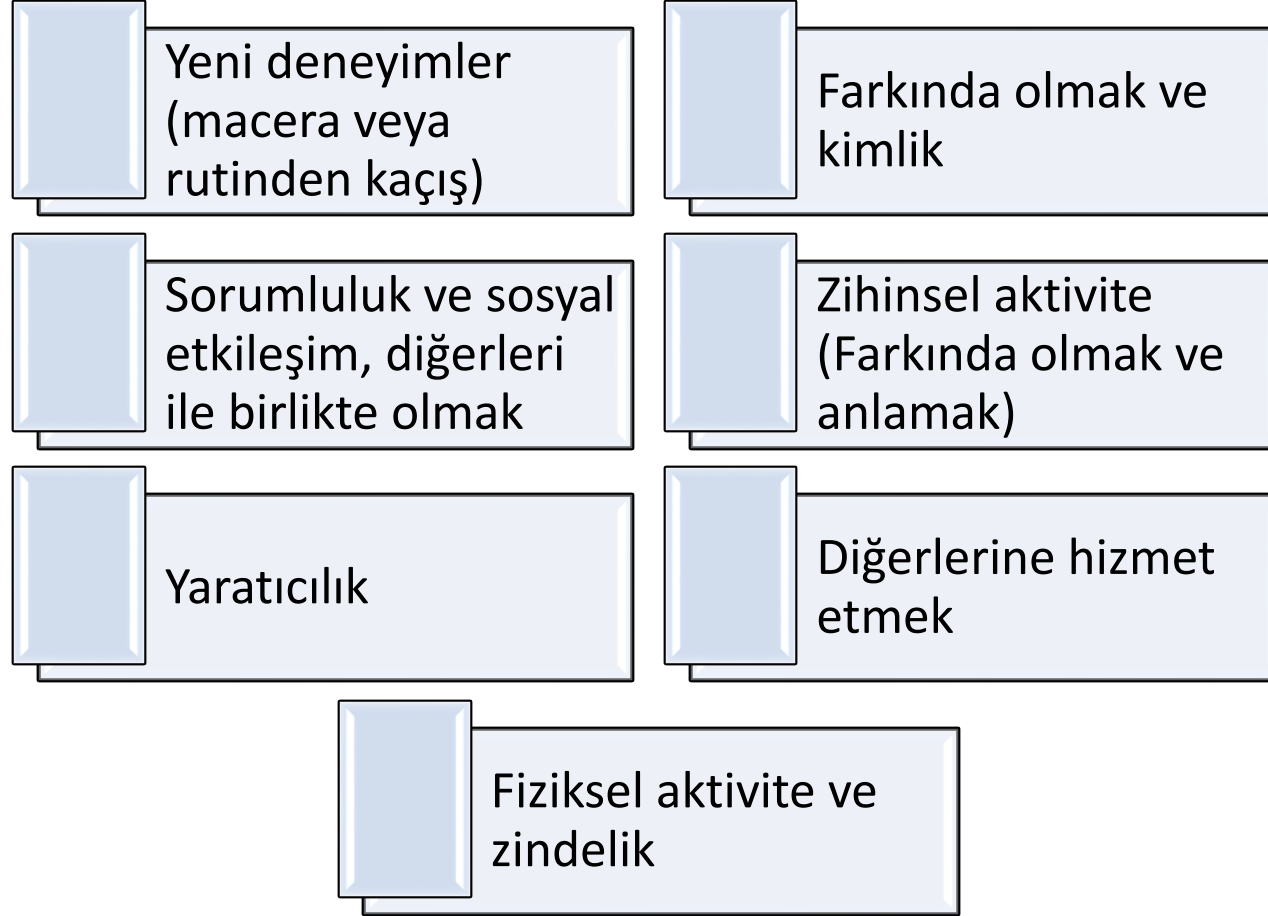
- Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır.
- Rekreasyon kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine olanak sağlayan etkinlikleri içermelidir.
- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyonel etkinliklerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.
- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, göreneklerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon, bir etkinlik yapılırken, ikinci veya daha fazla etkinliklere de ilgi duyma veya gerçekleştirme olanağı verir.
- Rekreasyon eylemi, planlı ya da plansız, beceri sahibi ya da beceri sahibi olmayan kişilerle veya organize/organize olmamış mekanlarda yapılabilmektedir.
- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.

Rekreasyon ihtiyacı (Rekreasyonel talep)

Rekreasyon ihtiyacı



Rekreasyon ihtiyacı



Temel insan ihtiyaçlarının ve seyahat kariyer basamaklarının karşılaştırılması

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi		Seyahat kariyer basamakları (tatil türleri)
5. Kendini gerçekleştirme (Estetik ve bilişsel) ihtiyaçlar	Yaratıcılık, kişisel tatmin, kendiliğindenlik	Hayat boyu rüya tatilleri, meditasyon tatilleri
4. Saygınlık ve statü ihtiyacı	Güven, başkalarına saygı, tatmin	Özel ilgi turları, gönüllü turizm, zorlu macera seyahati
3. Sosyal ihtiyaçlar (Sevgi ve bağlılık)	Yabancılaşmadan kaçınma, sosyal üyelik	Buluşmalar ve yeniden bağlantılar, kökler ve şecere turları
2. Kişisel güvenlik	Hastalıklardan, korkudan korunma	Rehberli yumuşak macera turları, eko turlar, kenar mahalle turları
1. Fizyolojik ihtiyaçlar	Hayatta kalmak için oksijen, gıda ve su	Dinlenme, kaplıcalar, plaj tatilleri

Kaynak: Maslow, 1954 ve Pearce, 1993'ten sonra Williams ve Lew, 2015.

Crandall'in Motivasyon Listesi

- 1. Doğadan hoşlanma, uygarlıktan kaçış**
 - Bir süre için uygarlıktan kaçış
 - Doğaya yakın olma
- 2. Rutinden ve sorumluluktan kaçış**
 - Günlük rutini değiştirme
 - Günlük yaşamdaki sorumluluklardan kaçış
- 3. Fiziksel eksersiz**
 - Formu korumak için eksersiz
- 4. Yaratıcılık**
 - Yaratıcı olma
- 5. Rahatlama**
 - Fiziksel rahatlama
 - Bir süre zihinsel rahatlama
- 6. Sosyal ilişki**
 - Arkadaşlarla bir şeyler yapabilme
 - Diğer insanlardan kaçış
- 7. Yeni insanlarla görüşme**
 - Yeni ve çeşitli insanlarla konuşma
 - Yeni insanlarla arkadaşlık kurma
- 8. Heteroseksüel ilişki**
 - Karşı cinsten insanlarla birlikte olma
 - Karşı cinsten insanlarla görüşme
- 9. Ailevi ilişki**
 - Bir süre aileden uzakta olma
 - Aileye daha fazla yardımcı olma
- 10. Takdir edilme, statü**
 - Başkalarına ben bunun yapabilirimi gösterme
 - Bunu yaparken başkalarının büyük ölçüde beni düşünmesi
- 11. Sosyal güç**
 - Başkaları üzerinde kontrol sahibi olma
 - Otoriter bir pozisyonda olma
- 12. Başkalarını düşünme (Özgecilik)**
 - Başkalarına yardım etme
- 13. Esin kaynağı arama**
 - Heyecan arama
 - Risk alma
- 14. Kendi kendine gerçekleştirme (Geri besleme, kendini geliştirme, yarar sağlayabilme)**
 - Çabalarının sonucunu alma
 - Çeşitli beceri ve yetenekleri kullanma

Crandall'in Motivasyon Listesi

15. Başarı, güçlük, rekabet

- Başarı ve yetenekleri geliştirme
- Yarışma/rekabet
- Ne yapabileceğimi öğrenme

16. Zaman öldürme, can sıkıntısından kaçma

- Meşgul olma
- Can sıkıntısından kaçma

17. Entelektüel estetizm

- Düşünceyi kullanma
- Kişisel değerler hakkında düşünme

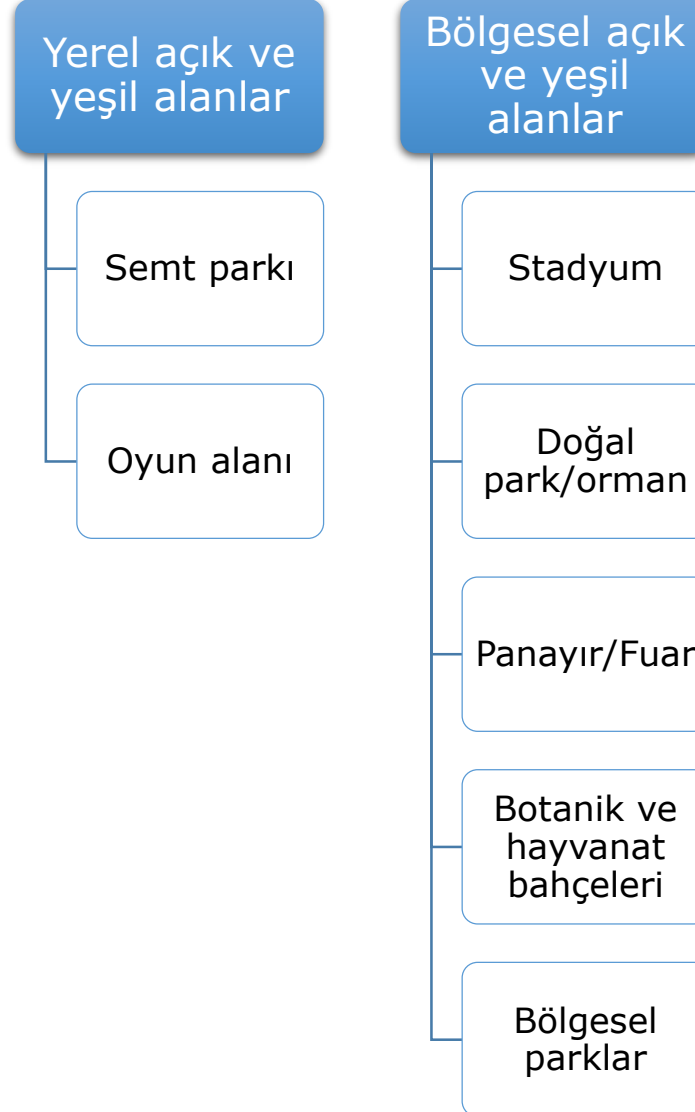
Kaynak: Crandall 1980'den aktaran Hall ve Page, 2007.

Kentsel açık ve yeşil alanlar ile
rekreasyon ilişkisi

Kentsel açık ve yeşil alanlar ile rekreasyon ilişkisi

“Açık hava” rekreasyon talebini karşılayan yeşil ve açık alanlar da aynı derecede önemli şehirselsel rekreasyon alanlarını oluştururlar. Kentlerde açık hava rekreasyon talebini karşılayacak ister boş olsun, ister spor talebini karşılamaya yönelik ya da isterse yeşil alan şeklinde ayrılmış olsun, bu tür alanlar “*kentsel açık alanlar*” olarak anılırlar ve çeşitli mekan ölçeklerinde değişik büyüklük ve değişik niteliklerde olabilirler.

Kentsel açık ve yeşil alanlar



Kırsal alanlar ve rekreasyon

Kırsal alanlar ve rekreasyon

Her türlü kırsal ortamda yapılan rekreasyonel aktiviteler kırsal rekreasyon (açık hava) rekreasyon aktiviteleri kategorisi içindedir. Aslında kırsal rekreasyon faaliyetleri, kırsal kökenli değil, tersine şehirden çıkmış fakat geniş arazi kullanımı ve bazı doğal özellikler gerektirdiklerinden ancak kırsal alanlarda yapılabilen rekreasyon faaliyetleridir. Kırsal peyzajın hakim olduğu doğal ortam dışındaki genelde 400 hektardan büyük parklar, özel çiftlikler, koruluklar, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, baraj gölleri vb. yerler de kırsal rekreasyon aktivitelerinin yapıldığı yerler arasındadır. Kırsal rekreasyon faaliyetlerinin en temel özelliği, “*doğal ortam*” gerektirmeleridir.

Başlıca kırsal rekreasyon faaliyetleri



Kaynakça

- Ceylan, S., Somuncu, M. 2016. Kültür Turizmi Alanlarında Turizmin Çeşitlendirilmesine Eleştirel Bir Bakış: Safranbolu UNESCO Dünya Miras Alanı, *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1 (1): 53-64.
- Doğaner, S. 2001. *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Güney, İ., Somuncu, M. 2017. Coğrafyacıların Turizm Disiplinine Akademik Katkıları: "Annals of Tourism Research" Dergisi Üzerinden Betimsel Bir Analiz, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 453-462.
- Güney, İ., Somuncu, M. 2017. *Turizm Alanlarının Yaşam Döngüsü Üzerine Bir Araştırma: Kuşadası Örneği*, Lambert Academic Publishing.
- Güney, İ., Somuncu, M. 2018. Kuşadası İlçesi'nde Turizmin Yaşam Döngüsü: Mekânsal ve Toplumsal Ögeler Üzerinden Bir Değerlendirme, *Türk Coğrafya Dergisi*, 71:101-116.
- Hall, C.M. and Page, S.J. 2014. *The Geography of Tourism and Recreation Environment, Place and Space*, Routledge, London and New York.
- İçöz, O. (Ed.). 2007. *Genel Turizm: Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- İçöz, O., Var, T., İlhan, İ. 2002. *Turizm Planlaması*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. 2005. *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kozak, N., vd. 2019. Genel Turizm: İlkeler, Kavramlar, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Okuyucu, A., Somuncu, M. 2012. Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi: Osmaneli İlçe Merkezi Örneği, *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 4(1):37-51.
- Okuyucu, A., Somuncu, M. 2014. Türkiye'de İnanç Turizmi: Bugünkü Durum, Sorunlar ve Gelecek, İçinde: Bilim, Y., Özer, Ö., (Ed.), *İnanç Turizmi: Seçme Konular*, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, 11-46.

Kaynakça

Okuyucu, A., Somuncu, M. 2015. Yalova-Çınarcık'taki İkinci Konutların Ekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 13(2), 139-159.

Okuyucu, A., Somuncu, M. 2016. İkinci Konut Sahipliliğinde Motivasyon, Sosyo-Demografik Özellikler ve Seyahat Karakteristikleri Arasındaki İlişkiler: Yalova-Çınarcık Örneği, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 14(1), 39-56.

Okuyucu, A., Somuncu, M. 2017. İkinci Konutların Sosyo-Kültürel Etkilerine Yönelik Yerel Halkın Tutumları: Yalova-Çınarcık Örneği, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 28(2), 257-268.

Okuyucu, A., Somuncu, M. 2018. 1990-2015 Yılları Arasında Türkiye'ye Yönelik Uluslararası Turizm Hareketlerindeki Değişim, *Türk Coğrafya Dergisi*, 71:7-13.

Özgüç, N. 2015. Turizm Coğrafyası: Özellikler ve Bölgeler, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Somuncu, M. 2002. 2002 Dünya Dağlar Yılında Dünyada ve Türkiye'de Dağ Turizmi, *II. Turizm Şurası Bildirileri*, I. Cilt, Ankara, 185-192.

Somuncu, M. 2003. Türkiye'de Koruma Altındaki Dağlık Alanlarda Turizm/Rekreasyon ve Çevre Etkileşimi: Aladağlar ve Kaçkar Dağları Milli Parkı Örnekleri, *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu, Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü Sempozyumları 2*, İzmir, 65-72.

Somuncu, M. 2004. Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(1): 1-22.

Somuncu, M. 2006. Turizmin Kalkınmaya Etkisi ve Türkiye Turizmindeki Bölgesel Farklılıklar", Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi *IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiri Metinleri*, Ankara, 163-177.

Somuncu, M. 2010. The Dilemma in Turkish highlands: preservation of natural and cultural heritage and tourism development – A case study of the Eastern Black Sea Region, In: Amoéda, R., Lira, S., and Pinherio, C. (Eds.), *Heritage and Sustainable Development*, Vol.1, Portugal, 431-440.

Kaynakça

- Somuncu, M. 2014. Ekoturizm, İçinde: Altun, A. (Ed.), *Turizm ve Tanıtım*, Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, Erzurum, 8:1-19.
- Somuncu, M. 2014. The Success of the State and Local People in the Development of Sustainable Mountain Tourism in Turkey, In: Debarbieux, B., Oiry Varacca, M., Rudaz, G., Maselli, D., Kohler, T., Jurek, M., (Eds.), *Tourism in Mountain Regions, Hopes, Fears and Realities*, Sustainable Mountain Development Series, Geneva, Switzerland: UNIGE, CDE, SDC, 80-81.
- Somuncu, M. 2016. İklim Değişikliğinin Dünya ve Türkiye Turizmine Etkileri, İçinde: *Küresel İklim Değişikliği ve Etkileri*, Somuncu, M., (Ed.), Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Yayın No: 191, Ankara, 157-182.
- Somuncu, M. 2016. Tourism and the Commodification of Cultural Heritage in the Eastern Black Sea Mountains, Turkey, In: Koulov, B., Zhelezov, G. (Eds.), *Sustainable Mountain Regions: Challenges and Perspectives in Southeastern Europe*, Springer, London-New York, 243-255.
- Somuncu, M. 2018. İklim Değişikliği Türkiye Turizmi için Bir Tehdit mi, Bir Fırsat mı? *TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 3-6 Ekim 2018, Bildiriler Kitabı*, Ankara, 748-771.
- Somuncu, M., Işık, D. 2012. Erciyes Dağı'nın Rekreasyon Alanı Olarak Kayseri Kenti İçin Önemi ve Dağın Sosyo-kültürel Yaşam Üzerindeki Etkileri. İçinde: Asiliskender, B., Ceylan, B., Tozoęlu, A.E. (Ed.), *Kayseri'nin Yirminci Yüzyılı: Mimarlık, Kent Tarihi ve Kültürü* Abdullah Gül Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 225-251.
- Somuncu, M., Okuyucu, A., Altundal Öncü, M. 2019. Second Home Tourism in the Eastern Black Sea Region of Turkey: Development Issue and Mobility Pattern, *Ankara University Journal of Environmental Sciences*, 7(2): 63-82.
- Somuncu, M., Yılmaz, M. 2006. Rize İlinde Yayla-Dağ Turizminin Gelişimi ve Yöredeki Ekonomik, Kültürel, Ekolojik Etkileri", *1. Rize Sempozyumu*, Rize, 208-216.

Kaynakça

Somuncu, M., Yiğit, T. 2008. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Sitleri Dünya Mirası Alanındaki Turizmin Sürdürülebilirlik Perspektifinden Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi V. *Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiri Metinleri*, Ankara, 387-402.

UNWTO.2019. World Tourism Organization, *UNWTO Tourism Highlights 2019 Edition*.

Varnacı Uzun, F., Somuncu, M. 2012. Ihlara Vadisi'ni Ziyaret Eden Turistlerin Yerel Halkın Turizme Katılımına İlişkin Görüşleri, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22):113-118.

Varnacı Uzun, F., Somuncu, M. 2014. Ihlara Vadisi'ndeki Turizm Faaliyetlerine ve Alanın Korunmasına İlişkin Turist Görüşlerinin Analizi, *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 517-542.

Varnacı Uzun, F., Somuncu, M. 2015. Evaluation of the Sustainability of Tourism in Ihlara Valley and Suggestions, *European Journal of Sustainable Development*, 4 (2): 165-174.

Williams, S., Lew, A.A. 2015. *Tourism Geography: Critical Understanding of Place, Space and Experience*, Routledge, London and New York.